



UNIVERSITATEA TITU MAIORESCU
ȘCOALA DOCTORALĂ DE DREPT



MEMORIU ȘTIINȚIFIC
privind lucrarea de doctorat
„MANDATUL EUROPEAN DE ARESTARE”

Prof. univ.dr. ALEXANDRU BOROI

Subsemnatul Alexandru Boroî, profesor universitar la Facultatea de Drept din cadrul Universităţii Titu Maiorescu Bucureşti, în calitate de conducător al tezei de doctorat „**Mandatul european de arestare**”, lucrare elaborată de doamna Feraru (căs. Mascarell) Mădălina Elena, formulez următoarele aprecieri privind teza mai sus-menţionată:

Lucrarea de doctorat intitulată „*Mandatul European de Arestare*” constituie rezultatul unui demers ştiinţific complex şi riguros, desfăşurat pe parcursul mai multor ani, având ca obiect analiza unui instrument fundamental al cooperării judiciare în materie penală la nivelul Uniunii Europene. Cercetarea se remarcă prin actualitatea, complexitatea şi relevanţa temei abordate, într-un context juridic european dinamic, marcat de nevoia consolidării spaţiului de libertate, securitate şi justiţie.

Mandatul european de arestare reprezintă una dintre cele mai importante expresii ale principiului recunoaşterii reciproce a hotărârilor judecătoreşti în spaţiul UE şi un instrument care a înlocuit, prin eficienţă şi rapiditate, procedurile tradiţionale de extrădare între statele membre. Prin urmare, alegerea acestei teme denotă nu doar un interes academic justificat, ci şi o orientare practică necesară pentru înţelegerea şi aprofundarea unor aspecte esenţiale ale dreptului penal european contemporan.

De asemenea, tema propusă se înscrie în aria priorităţilor doctrinare şi practice, dat fiind că aplicarea efectivă a acestui mecanism ridică, în continuare, numeroase provocări de ordin legislativ, jurisprudenţial şi instituţional.

Importanţa acestui studiu derivă din necesitatea de a analiza în profunzime eficienţa şi limitele mandatului european de arestare, un instrument esenţial în arhitectura juridică a Uniunii Europene. Deşi mandatul european de arestare a fost conceput ca un instrument menit să faciliteze şi să accelereze cooperarea judiciară între statele membre ale Uniunii Europene, aplicarea sa concretă a generat, în practică, o serie de dificultăţi şi controverse, în special în ceea ce priveşte echilibrul dintre exigenţele de celeritate şi imperativele respectării drepturilor fundamentale. În ultimii ani, refuzurile pronunţate de unele instanţe europene de a executa mandate emise de autorităţile române au evidenţiat necesitatea unor reforme urgente şi temeinice. Printre cele mai frecvente motive invocate se regăsesc riscurile asociate tratamentelor inumane sau degradante în penitenciarele din România, dar şi preocupările persistente legate de statul de drept şi independenţa sistemului judiciar.

Toate aceste aspecte au fost analizate şi punctate în mod riguros de către doctorandă, care a realizat o evaluare critică a eficienţei şi limitelor acestui instrument juridic în contextul actual. Cercetarea propune o serie de direcţii de reformă, ce vizează atât alinierea legislaţiei naţionale la standardele europene, cât şi întărirea garanţiilor privind drepturile fundamentale

ale persoanelor extradabile. Între soluțiile identificate se numără modernizarea sistemului penitenciar, asigurarea transparenței procedurilor judiciare, precum și dezvoltarea unui mecanism coerent și funcțional de cooperare cu celelalte state membre. Aplicarea acestor măsuri ar putea contribui la consolidarea încrederii în sistemul juridic românesc și la creșterea eficienței mandatului european de arestare, în deplină concordanță cu principiile fundamentale ale dreptului Uniunii Europene.

Pe fondul unor evoluții recente la nivel european și național – precum creșterea refuzurilor de executare a mandatelor, consolidarea jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene sau aderarea României la Spațiul Schengen – devine esențială o evaluare critică a modului în care acest mecanism răspunde, în prezent, cerințelor unei justiții penale transfrontaliere eficiente și echitabile.

Lucrarea se întemeiază pe o documentare vastă și riguroasă, cuprinzând surse doctrinare relevante la nivel național și european, reglementări interne și internaționale, precum și o analiză detaliată a jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a instanțelor naționale. Doctoranda reușește să realizeze o sinteză clară și coerentă între componenta teoretică și cea aplicativă, oferind soluții pertinente și argumentate la problemele identificate.

Teza este structurată în șapte capitole, precedate de o introducere în care sunt prezentate obiectivele cercetării, metodologia utilizată și ipotezele de lucru, și este urmată de o secțiune dedicată propunerilor de *lege ferenda*, în care doctoranda formulează recomandări concrete pentru îmbunătățirea cadrului normativ și instituțional aplicabil în România în materia mandatului european de arestare. Lucrarea are un volum de 235 de pagini, respectând integral exigențele academice privind redactarea, organizarea și fundamentarea teoretică a unei teze de doctorat. Redactarea este clară, coerentă și bine argumentată, cu o utilizare adecvată a limbajului juridic de specialitate.

Structura tezei de doctorat reflectă o abordare științifică riguroasă și echilibrată, fiind concepută pentru a oferi o analiză amplă și coerentă a mandatului european de arestare, atât din perspectiva normativă, cât și din cea jurisprudențială și aplicativă. Această lucrare se bazează pe o documentare solidă și pe o cercetare aprofundată, organizată în jurul a șapte capitole, fiecare dintre acestea având un rol esențial în înțelegerea complexității mecanismului analizat și în identificarea soluțiilor pentru îmbunătățirea acestuia.

În prima parte a lucrării, doctoranda propune o incursiune în domeniul de aplicare și în principiile generale ale cooperării judiciare internaționale în materie penală, subliniind relevanța istorică și juridică a acestui cadru normativ în formarea unei politici penale europene

coerente. Analiza pornește de la premisele fundamentale ale cooperării între statele membre și urmărește să contureze reperele teoretice esențiale pentru înțelegerea mandatului european de arestare ca instrument specific acestui sistem. Sunt examinate evoluțiile din dreptul internațional și european care au pregătit terenul pentru apariția unui mecanism de tipul MEA, precum și principiile fundamentale care guvernează cooperarea judiciară, precum recunoașterea reciprocă, subsidiaritatea și respectarea drepturilor omului. Acest cadru teoretic oferă o bază necesară pentru analiza ulterioară și facilitează înțelegerea logicii juridice și instituționale în care s-a dezvoltat mandatul european de arestare.

Continuând această linie argumentativă, în partea următoare a lucrării, doctoranda analizează în detaliu mandatul european de arestare ca expresie a consolidării spațiului penal european, punând accent pe geneza, natura juridică și caracteristicile sale definitorii. Sunt reliefate elementele esențiale ale acestui instrument – cum ar fi scopul, efectele, natura judiciară a autorităților implicate și condițiile de emitere – precum și aspectele controversate referitoare la aplicarea sa în practică.

Totodată, este acordată o analiză detaliată a autorităților competente, insistându-se asupra cerinței ca acestea să fie judiciare în sensul autonom al dreptului Uniunii Europene, precum și asupra riscurilor generate de intervenția unor factori politici în procesul decizional. În acest context, sunt analizate hotărâri importante ale Curții de Justiție a Uniunii Europene care au clarificat statutul autorităților emitente și condițiile în care acestea pot fi recunoscute ca legitime în procedurile MEA. Studiul de doctrină este completat de observații privind nevoia unei delimitări clare între autoritatea judiciară și autoritățile administrative, cu implicații directe asupra validității mandatului emis.

Pe fondul acestor clarificări conceptuale, cercetarea se îndreaptă spre analiza modului în care Decizia-cadru 2002/584/JAI a fost transpusă în legislațiile statelor membre ale Uniunii Europene, cu accent pe cazul României. Sunt identificate dificultățile întâmpinate în procesul de armonizare legislativă, diferențele de interpretare a unor dispoziții esențiale și provocările generate de adaptarea mecanismelor interne la cerințele cooperării judiciare europene.

Lucrarea oferă o imagine detaliată asupra cadrului normativ național privind MEA, evidențiind atât progresele realizate, cât și aspectele care necesită reformă. Sunt avute în vedere inclusiv implicațiile aderării României la Spațiul Schengen și ale unor hotărâri recente prin care instanțe din alte state membre au refuzat executarea mandatelor emise de autoritățile române, invocând deficiențe sistemice sau riscuri de încălcare a drepturilor fundamentale.

Pornind de la acest context legislativ și instituțional, teza continuă cu o analiză detaliată a condițiilor și procedurilor de emitere a mandatului european de arestare. Doctoranda

cercetează aspecte precum temeiurile juridice, conținutul actului de emitere, obligațiile de motivare, dar și condițiile referitoare la proporționalitate și subsidiaritate. Este explorat modul de transmitere a mandatului, inclusiv utilizarea sistemului SIS II și a canalelor de cooperare prevăzute de rețelele judiciare europene.

Totodată, lucrarea abordează problema garanțiilor procedurale și a respectării drepturilor fundamentale în momentul emiterii mandatului, atrăgând atenția asupra nevoii de echilibru între eficiență și protecție juridică. Sunt analizate și situațiile în care mandatul poate fi retras sau modificat, precum și efectele predării asupra derulării procesului penal.

O parte esențială a lucrării este dedicată executării mandatului european de arestare, domeniu în care se concentrează numeroase provocări practice și interpretative. Doctoranda analizează atribuțiile autorităților judiciare române în această procedură, modul de aplicare a motivelor de refuz, condițiile în care este permisă amânarea predării, precum și remediile juridice disponibile persoanei vizate. Este pus accent pe cooperarea cu autoritățile emitente, pe interpretarea noțiunii de „dublă incriminare” și pe modalitățile prin care pot fi oferite garanții suplimentare în cazul existenței unor riscuri privind tratamente inumane sau degradante.

În acest context, sunt integrate și problemele structurale ale sistemului penitenciar românesc, care au condus la refuzuri de executare din partea unor state membre, și sunt prezentate posibile soluții de reformă și modernizare.

O contribuție valoroasă a lucrării o constituie analiza jurisprudenței naționale și europene relevante pentru aplicarea mandatului european de arestare. Sunt examinate hotărâri emblematice ale CJUE care au influențat interpretarea și aplicarea Deciziei-cadru, precum și decizii ale instanțelor române – în special ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale curților de apel – care oferă repere importante pentru practicieni. Această analiză jurisprudențială are un rol esențial în clarificarea practicilor judiciare divergente, în identificarea unor soluții viabile la problemele recurente și în asigurarea unei aplicări unitare și coerente a mecanismului MEA.

Lucrarea se încheie cu o reflecție critică asupra problemelor și provocărilor actuale în aplicarea mandatului european de arestare. Sunt identificate dificultățile legate de neuniformitatea transpunerii în legislațiile naționale, tensiunile dintre exigențele eficienței și cele ale protecției drepturilor fundamentale, precum și carențele de ordin instituțional care pot submina încrederea reciprocă între statele membre. Pe baza acestor constatări, doctoranda formulează propuneri de *lege ferenda*, care vizează consolidarea cadrului normativ, modernizarea sistemului penitenciar, intensificarea formării profesionale a magistraților și promovarea unei cooperări judiciare mai transparente și mai eficiente.

Aceste propuneri își propun nu doar să îmbunătățească aplicarea mandatului european de arestare în România, ci și să contribuie la o funcționare mai coerentă și mai justă a spațiului european de justiție penală.

Un alt element de originalitate al lucrării îl constituie studiul propriu realizat de doctorandă, prezentat în partea a doua a tezei, care vizează analiza statistică și critică a aplicării efective a mandatului european de arestare în România. Studiul include date referitoare la numărul de mandate emise de autoritățile române în perioada 2021 - 2023, numărul de mandate europene primite spre executare de autoritățile române, respectiv numărul de mandate refuzate de autoritățile române, identificând tipologiile de refuz și problemele de aplicare întâlnite în practică. Prin această cercetare aplicativă, doctoranda aduce o contribuție personală valoroasă la înțelegerea dinamicii acestui instrument în contextul național și european.

Pe întreaga desfășurare a lucrării, se poate constata un nivel ridicat al competențelor academice și de cercetare științifică dobândite de către doctorandă, care a reușit să abordeze în mod critic și pertinent o temă complexă, aflată la intersecția dintre dreptul penal, dreptul internațional și dreptul Uniunii Europene. Capacitatea de sinteză, de analiză a spețelor, precum și modul în care sunt valorificate sursele bibliografice și jurisprudențiale reflectă o maturitate științifică deosebită și o bună cunoaștere a mecanismelor juridice investigate.

În concluzie, teza de doctorat „*Mandatul European de Arestare*” îndeplinește toate cerințele unei lucrări științifice de nivel doctoral, reprezentând o contribuție pertinentă și valoroasă în domeniul dreptului penal european. Rezultatele cercetării, inclusiv propunerile de *lege ferenda*, pot constitui un punct de plecare pentru îmbunătățirea practicii judiciare și a legislației naționale.

Prof. univ. dr. ALEXANDRU BOROI

